

Järnvägen har blivit en komplex bransch

ESRA 7 oktober 2015

Björn Paulsson, SJ AB

Björn Paulsson SJ AB ?

- Lokförare SJ 1979-
- Instruktionsförare, lärare SJ 1994-
- NSB SIR utbildning 1994, körde person och godståg Göteborg-Kornsjö-Oslo 1994-1999
- Lokförare/instruktör/säkerhet vid Sydvästen AB 1999-2000
- Trafiksäkerhetssamordnare vid SJ (Produktionsområden, Trafikledning, Norgetrafik SJ m.fl.) 2000-
- Utredare av olyckor i spårtrafik vid SJ, 2000-
- Trafiksäkerhetsrevisioner Produktionsområden och Underhållsleverantörer till SJ fordon 2000-
- Riskhantering, säkerhetsstyrning vid SJ Produktionsområde Syd Trafik (lokförare) 2000-
- Avtalsvarig underhåll/fordonsansvarig för SJ X11-14, X31, 2006-2010

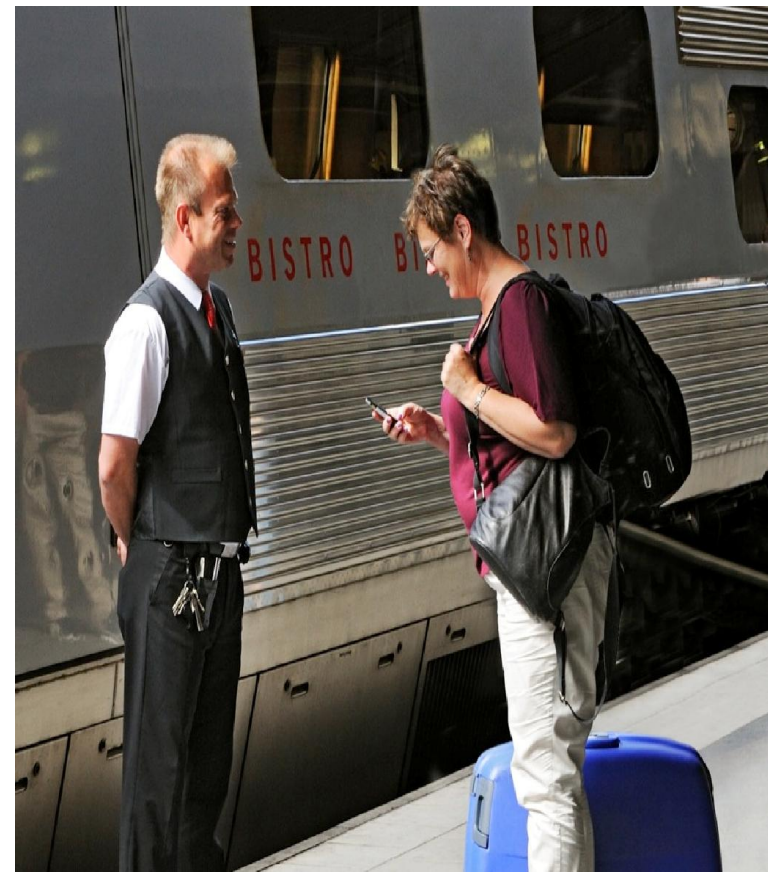
SJ – en persontrafikkoncern i Norden

- Kommersiell trafik med snabbtåg och andra persontåg i Sverige, Norge, Danmark
- Nattågstrafik (kommersiellt och upphandlad) i Sverige och till Narvik (SJ Norrlandståg AB)
- Upphandlad trafik (SJ Götalandståg AB och Stockholmståg KB)
- Delägare i Botniatåg AB (40%)

- Säkerhetsintyg del A i Sverige (SJ AB + Götalandståg + Norrlandståg)
- Säkerhetsintyg del B i Sverige, Norge (del av nätet) och Danmark (del av nätet)
- Stockholmståg KB driver verksamheten under eget tillstånd

- Fordonsunderhåll utöver depåhantering outsourcat till underhållsföretagen Euromaint, Bombardier Transportation, Alstom (dec 2015), Mantena (mars 2016)

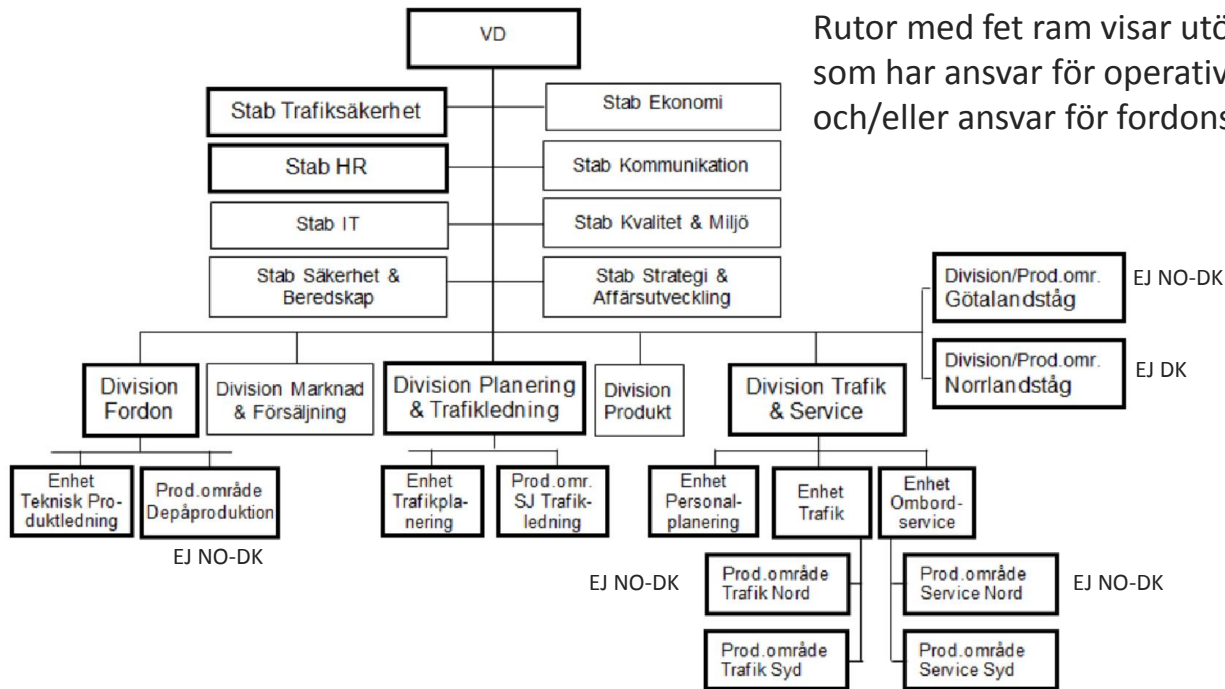

- 5 000 anställda i koncernen
- Fordonsflottan
  - 36 X2000 (36 tågsätt + reservfordon)
  - 20 SJ 3000 (X55)
  - 42 dubbeldäckare (X40)
  - 86 lok & 300 vagnar
- Tillhandahålls via trafikavtal
  - Lok och vagnar nattåg
  - X50-52 (Regina)
  - X61
- Stockholmståg: 80 X60, 40 X10

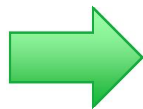

SJ Trafiksäkerhetsorganisation SE-(NO-DK)

Rutor med fet ram visar utöver vd de staber och divisioner som har ansvar för operativ trafiksäkerhetsverksamhet och/eller ansvar för fordonsteknisk säkerhet

Järnvägsbranschen i Sverige – 1988 års uppdelning

Järnvägsinspektion inom banverket

Länstrafikhuvudmän med ansvar för att köpa regional trafik på främst sidobanor. Flera linjer lades ner.

1990-talet

- 1990 tillkommer en järnvägssäkerhetslag och krav på tillstånd för verksamhet i privata bolag
- 1990 kommer första privatägda järnvägsföretaget som kör på uppdrag åt länstrafiken (BK Tåg)
- Tågtrafikledningen förs över från SJ till Banverket (1995-1996)
- Flertalet små godstrafikoperatörer bildas som "matarbanor"
- Omfattande rationaliseringar
- Stora nybyggnads- och utbyggnadsprojekt
- Snabbtågstrafik med X2000 från 1990
- Inlandsbanan (105 mil järnväg) överläts till kommunalägt infrastruktur- och trafikbolag
- Kustpilen introduceras med moderna dieselmotorvagnståg

- Gränsöverskridande trafik till Norge i samarbete med NSB

2000-talet till nu: SJ delas, nya operatörer kommer...

m.fl.

CargoNet

HECTORRAIL

Tågkompaniet

DB SCHENKER

ARRIVA

transdev

mtr *express*

Stockholmståg

RUSH-RAIL

TRAFIKVERKET

KRÖSATÄGEN

ÖRESUNDSTÅG

CKLD
KALMAR LÄNSTRAFIK

Skånetrafiken

Xtrafik

Värmlandstrafik

NORRTÅG
I SAMARBETE MED BOTNIATÅG AB

SL

... liksom trafikbeställare och tågssystem såsom

Rollspelet i branschen utifrån SJs perspektiv 2015

SJ Egen-
trafik

Järnvägsföretag

Beställare avtalstrafik

Trafikerings-
avtal

Järnvägs
entreprenörerna
Föreningen Sveriges Järnvägsentreprenörer

Bransch-
föreningar

Infrastruktur-
förvaltare

TRAFIKVERKET

Jernbaneverket

banedanmark

Jernhusen

Köper underhåll

Underhålls-
leverantörer

EuroMaint

BOMBARDIER

ALSTOM

Mantena

Komponent-
leverantörer

KNORR
BREMSE

DELLNER

Underhålls-
leverantörer

Strukton
Rail

VR TRACK

INFRANORD

Teknik-
leverantörer

ALSTOM

BOMBARDIER

Tillstånd
Godkännanden
Tillsyn

TRANSPORT
STYRELSEN

SJT
statens jernbanetilsyn

Trafikstyrelsen
for jernbane og færger

Interoperabilitet och
säkerhet, godkännande

NoBo

DeBo

NSA

Olyckor

AsBo

Nya konkurrenter i Sverige

ISA

Järnvägsföretagens branschförening i Sverige

- Samlar ett trettiotal järnvägsföretag, stora och små
- Ett fåtal är ej medlemmar (utöver en mängd företag som har växling på egna industrispår m.m.)
- Associerade medlemmar från tillverkningsindustri, underhållsföretag, utbildningsanordnare

Arbetar i ett antal fokusgrupper

- Trafiksäkerhet
- Säkerhet&Beredskap (sikring)
- Infrastruktur
- Internationellt

Fler gemensamma forum med Trafikverket, bland annat kring punktlighet (Tillsammans för tåg i tid, TTT)

Utmaningar

- I teorin en gemensam EU-lagstiftning om säkerhet och interoperabilitet (samtrafikkevrne)
- I praktiken relativt stora skillnader i reglering och kultur (exempel: syn på beredskap och riskhantering)
- Har dock blivit mer lika på senare tid (exempel: Hantering av fordonsgodkännanden i nytt land, korsacceptans)
- Fordonsunderhåll hos leverantörer kräver avtalshantering, instruktioner, uppföljning och revisioner
- Upprätthålla god säkerhetsstandard i branschen trots företag i mycket olika storleksklasser
- Riskhantering av förändringar, men framförallt risker med leverantörer och många aktörer på samma ställe
- 30-talet ”större” järnvägsföretag, 10-tal ”större” infratrakturförvaltare. Mer än 500 tillståndshavare.

Fördelar

- Tydligare ansvarsförhållanden med eget tillstånd i tre länder i stället för att lämna över ansvaret vid gränsen
- Utvecklande för organisationen och medarbetare med flera system
- Det har uppstått en arbetsmarknad för såväl produktionspersonal som kvalificerade experter

Riskhantering vid förändringar inom SJ

- Den chef som beslutar om att en förändring skall genomföras ansvarar för att riskbedömning genomförs och dokumenteras.

Övergripande riskhantering trafiksäkerhet inom SJ

Riskhanteringen omfattar internt

- En riskbank (riskdatabas) med dokumentation av riskkällor och barriärer på systemnivå, bedömning av risknivå, beslutad riskrespons och vilken funktion inom eller utom SJ som är riskägare.
- Upprätthållande av en rapportsamling med för SJs verksamhet relevanta riskbedömningsrapporter på övergripande nivå.
- En återkommande riskrapportering till Risk- och säkerhetsforum (SJ-internt) utifrån inträffade händelser.

Exempel på hänsyn vid riskhantering vid SJ

- Terminologi och definitioner i rapporter m.m.
  - SJ dokument ska normalt följa termer- och definitioner enligt de svenska språkversionerna av EU-förordningar

Vanlig metod för riskhantering vid SJ

- Analysmetod "What If?"
- Den som utsetts att leda riskbedömningsarbetet samlar en analysgrupp med lämplig sammansättning från berörda delar av organisationen. Riskbedömningen genomförs med ledning av SJ fastställd checklista.
- Inte enbart experter engageras utan om möjligt en blandning av experter och kommande utförare av den förändrade processen, ex.vis lokförare
- Riskbedömningsrapport enligt SJ fastställd mall, analysprotokoll och riskmatris

Tack!

